

20 noiembrie 2017

[Signature] nr. 415

A V I Z

la proiectul legii pentru modificarea și completarea Legii nr.3462-XI din 31 august 1989 cu privire la revenirea limbii moldovenești la grafia latină

(nr. 323 din 19.10.2017)

Direcția generală juridică a examinat proiectul de lege sus-nominalizat, prin prisma prevederilor art.54 din Regulamentul Parlamentului și ale prevederilor Legii privind actele legislative nr.780/2001 și expune următoarele considerente.

I. Evaluarea generală a proiectului de act legislativ:

1. Proiectul legii a fost înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către un grup de deputați în Parlament, fapt ce corespunde art.73 din Constituție și prevederilor art.47 din Regulamentul Parlamentului.

2. Conform notei informative la proiectul de lege supus avizării, scopul elaborării a fost condiționată de realitatea lingvistică, odată ce în Republica Moldova încă mai există inadvertențe în aplicarea normelor de scriere. Prin proiectul de lege se propune substituirea sintagmei „limba moldovenească” cu „limba română”, conform Hotărârii Curții Constituționale nr.36 din 05 decembrie 2013 privind interpretarea articolului 13 alin. (1) din Constituție în corelație cu Preambulul Constituției și Declarația de Independență a Republicii Moldova, precum și aplicarea uniformă a normelor ortografice actuale în limba română.

II. Evaluarea și obiecțiile de fond:

1. Este de menționat că în Parlament se află în procedura de examinare proiectul de lege pentru modificarea articolului 13 din Constituția Republicii Moldova (nr.339 din 02.11.2017), înaintat de către un grup de deputați în Parlament, cu avizul pozitiv al Curții Constituționale (nr.3 din 31.10.2017).

Conform notei informative la proiectul de lege nominalizat, temei pentru elaborarea acestuia a servit Hotărârea Curții Constituționale nr.36/2013, care servește drept temei și pentru proiectul de lege supus avizării.

2. În Hotărârea sa, Curtea a subliniat că referința la „limba română” ca limbă de stat este o situație de fapt constatată în însuși textul Declarației de Independență, care este actul fondator al statului Republica Moldova (§ 108). Prevederea

conținută în Declarația de Independență referitoare la limba română ca limbă de stat a Republicii Moldova prevalează asupra prevederii referitoare la limba moldovenească conținute în articolul 13 al Constituției (§ 124).

3. Aducem la cunoștință că în Avizul nr.3 din 31.10.2017 la proiectul de lege pentru modificarea articolului 13 din Constituția Republicii Moldova (limba română) (Sesizarea nr.134c/2017), Curtea a subliniat la pct.19 și 20 că „(...) inițiativa de modificare a articolului 13 din Constituție nu constituie o inițiativă ordinară de modificare a Legii Supreme, ci una tehnică, care rezultă din obligativitatea executării hotărârii Curții Constituționale, și anume a Hotărârii nr. 36 din 5 decembrie 2013, care dispune de puterea lucrului judecat, astfel fiind executorie pentru toate autoritățile publice și pentru toate persoanele juridice și fizice. (...)proiectul de lege pentru modificarea articolului 13 din Constituție, fiind elaborat în vederea executării Hotărârii Curții Constituționale nr. 36 din 5 decembrie 2013, nu cuprinde neconcordanțe sau inexactități de ordin juridic și urmează a fi prezentat Parlamentului pentru adoptare în regim prioritar.”

4. Pornind de la cele expuse mai sus constatăm că, inițiativa legislativă înaintată de către un grup de deputați în Parlament, pentru modificarea și completarea Legii nr.3462-XI din 31 august 1989 cu privire la revenirea limbii moldovenești la grafia latină, prin înlocuirea în titlul și în textul Legii a cuvintelor „limbii moldovenești” prin cuvintele „limbii române”, precum și aprobarea alfabetului limbii române este lipsită de sens, deoarece această lege, adoptată de către Legislativ într-un context istoric, este depășită/învechită, inaplicabilă, cazând în desuetudine.

5. Conform teoriei generale a dreptului, căderea în desuetudine este modalitatea în care un act juridic iese din vigoare, atunci când efectele unei norme juridice nu se mai pot produce întrucât relațiile sociale reglementate nu mai subzistă, sunt depășite, desuete. Astfel, urmare a adoptării Hotărârii Curții Constituționale nr.36 din 05 decembrie 2013 privind interpretarea articolului 13 alin. (1) din Constituție în corelație cu Preambulul Constituției și Declarația de Independență a Republicii Moldova (Sesizările nr.8b/2013 și 41b/2013), Legea nr.3462/1989, urmează a fi abrogată.

III. Concluzii și recomandări:

În contextul celor enunțate, menționăm că proiectul de lege urmează a fi retras de către autori din procedura legislativă, conform regulilor stabilite la art.55 din Regulamentul Parlamentului și înaintat un nou proiect de lege privind abrogarea Legii nr.3462-XI din 31 august 1989 cu privire la revenirea limbii moldovenești la grafia latină.

Șef Direcție
Ion CREANGĂ